

Finansdepartementet
fi.remissvar@regeringskansliet.se
Fi2024/01521

Begäran om yttrande SOU 2024:50 Nätt och jämnt - Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn

Er beteckning: F12024/01521

Sammanfattning

Länsstyrelsen Skåne (nedan Länsstyrelsen) har valt att enbart lyfta konsekvenser för de statsbidrag vi har inblick i. Länsstyrelsen avstyrker förslaget att statsbidrag till kommuner som bedriver verksamhet med personligt ombud för vissa personer med psykiska funktionsnedsättningar ska inordnas i det generella statsbidraget. Detta eftersom verksamheten personligt ombud inte är lagstadgad och riskerar att inte prioriteras i ett läge där kommunerna har en ansträngd ekonomi, vilket medför stora konsekvenser för målgruppen. Länsstyrelsen har inte blivit inbjudna till en dialog och har därför inte kunnat ge inspel under utredningens gång.

Länsstyrelsen avstyrker även förslaget att statsbidrag för stärkt föräldraskapsstöd ska inordnas i det generella statsbidraget. Detta då statsbidraget har mobiliserat ett mer kraftfullt och kunskapsbaserat föräldraskapsstödsarbete i länet, vilket är en viktig förutsättning för myndighetens brottsförebyggande föräldraskapsstödsarbete.

4.5.1 Kommittén föreslår att 17 riktade statsbidrag ska inordnas i det generella statsbidraget

Statsbidrag för verksamhet med personligt ombud för vissa personer med psykiska funktionsnedsättningar

Länsstyrelsen ser en stor risk med förslaget om att det riktade statsbidraget för verksamhet med personligt ombud för vissa personer inordnas i det generella statsbidraget. Verksamhet med personligt ombud har alltid finansierats med stöd av ett riktat statsbidrag. Verksamheten i stort styrs utifrån förordning (2013:522)

om statsbidrag personer som bedriver verksamhet med personligt ombud för vissa personer med psykiska funktionsnedsättningar. I det fall statsbidraget inordnas i det generella statsbidraget finns det inte längre någon styrning för verksamheten. Verksamhet med personliga ombud är frivilliga för kommunerna. Om statsbidraget framöver inordnas i det generella statsbidraget finns det en stor risk att verksamheten har svårt att konkurrera om medlen med annan kommunal verksamhet som är lagstadgad, och således läggs ner. Redan idag saknas personligt ombud i flera kommuner. Länsstyrelsen ser att det finns en stor risk att detta förslag ytterligare förstärker en ojämlik tillgång till personligt ombud. Med detta riskerar en redan utsatt målgrupp att stå utan ett avgörande stöd att bevaka och få sina rättigheter tillgodosedda. Länsstyrelsen vill lyfta rekommendationerna från FN kommittén för rättigheter för personer med funktionsnedsättning gällande allas likhet inför lagen, där verksamheten personligt ombud är en viktig funktion för att säkerställa att personer med funktionsnedsättning får sina rättigheter uppfyllda¹. I var femte klientkontakt möter de personliga ombuden klienter som har minderåriga barn boende hos sig². Att verksamheten riskerar att läggas ner kan i förlängningen således även drabba barnen till föräldrar med psykisk ohälsa som i högre utsträckning drabbas av skador än andra barn³. Länsstyrelsen saknar en analys i utredningen kring vilka konsekvenser förslagen kan få för barn, till exempel barn till föräldrar som är i behov av stöd från personligt ombud, och en prövning av barnets bästa. Det är därför svårt att bedöma huruvida förslagen stämmer överens med barns rättigheter enligt barnkonventionen.

För att minimera risken att förslaget ska få ödesdigra konsekvenser för målgruppen och verksamheten personligt ombud är det viktigt att Socialstyrelsens rapport, "Kartläggning och analys om systemet med personligt ombud" som regeringen beställt samt samsjuklighetsutredningen tas i beaktande vid fortsatt beredning av ärendet.

Statsbidrag för stärkt föräldraskapsstöd (allmän del)

Det riktade statsbidraget för stärkt föräldraskapsstöd som kommunerna och regionerna har rekviderat, har underlättat Länsstyrelsens uppdrag för brottsförebyggande

---

¹ [Sammanfattande kommentarer avseende Sveriges kombinerade andra och tredje periodiska rapport \(mfd.se\)](#) sid 15 och 16 (2024-09-27)

² Lägesrapport om verksamhet med personligt ombud, bidragsår 2023, Socialstyrelsen

³ Karolinska Institutet [Barn till föräldrar med psykisk ohälsa löper högre risk för skador](#) | [Karolinska Institutet Nyheter](#) 2024-09-19

föräldraskapsstödsarbete. Medlen har skapat många möjligheter för fördjupade och förstärkta samarbeten med kommunerna och regionen. Länsstyrelsen anser att statsbidraget bör vara långsiktigt eftersom det råder osäkerhet i länet om huruvida statsbidraget återkommer och Länsstyrelsen arbetar för att kommunerna och regionen ska våga bygga upp ett förstärkt föräldraskapsstödsarbete som bidraget syftar till. Kommunerna och regionerna har nu fått ett riktat statsbidrag under två års tid. Det långsiktiga bidraget gynnar Länsstyrelsens brottsförebyggande föräldraskapsstödsuppdrag eftersom Länsstyrelsen ser att när oron för att bli av med medlen lägger sig så blir regionerna och kommunerna mer innovativa och tar tag i utmaningar de annars inte skulle ha haft kapaciteten för.

När statsbidraget för stärkt föräldraskapsstöd var placerat på UO25, var det många kommuner som inte kunde använda statsbidraget för att stärka kommunens föräldraskapsstödsarbete. Statsbidraget var inte öronmärkt och medlen användes till andra satsningar än föräldraskapsstödsarbetet. När statsbidraget sedan blev riktat och flyttades till UO9, rapporterade kommunerna och regionerna vad de gjorde, så har statsbidraget använts ändamålsenligt enligt Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöds [redovisning 2023](#). Kommunerna och regionerna fick rekvirera bidraget, och återrappporteringskravet har bidragit till att stärka kvaliteten i kommunerna och regionernas föräldraskapsstödsarbete. Att medlen har använts till rätt ändamål har medfört att kommunerna och regionerna har fått frågorna högre upp på den politiska dagordningen samt i tjänstemannaledningen. Länsstyrelsen anser att risken är överhängande att medlen används till helt andra ändamål än vad som är syftet med bidraget om det ingår i det generella bidraget.

Återrappporteringskravet sätter ramarna för vad kommunerna och regionerna skulle kunna använda medlen till, samtidigt som återrappporteringsfrågorna ger en stor valfrihet. Kommunernas och regionernas självbestämmande kränks inte av dessa ramar, utan ger en guidning som Länsstyrelsen får signaler om är uppskattade och som de ser gör skillnad för föräldrarna och framför allt för barnen som får fler skyddsfaktorer som skyddar dem från att hamna i kriminalitet och våld.

Slutligen vill Länsstyrelsen framföra att förslagen i slutbetänkandet saknar konsekvensanalys utifrån följande perspektiv; jämställdhet, funktionsrätt, barnrätt och de olika diskrimineringsgrunderna.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av länsöverdirektör Ola Melin med utvecklingsstrateg Therese Olin, enheten för mänskliga rättigheter och jämställdhet, som föredragande. I den slutliga handläggningen har också Karolin Johansson, utvecklingsstrateg för föräldraskapsstöd, och enhetschef Sara Lhådö medverkat.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.